

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a Dobánytúszdékben.

Még egyszer a pocsolya.

(r.) Abból a pizskoból, a melynek szennyes hullámai a fővárosi és vidéki társadalom egészséges gátjait fessegetik, ki kell kászolódnunk. Ha nem tesszük, bim-bájában hervad és hull el a nemzet minden reménye. Mert a kosaras asszonyokban s azokban az önmagukról teljesen megfeledezett individuumokban, a kik 9—10 éves fiúk és leányok ártatlanságára vadásznak, az erkölcsi halálnak, az erkölcsi pestisnek fagyos lehelletét kell éreznünk, mely titkon, kerülő utakon s annál biztosabban támadja, rontja s rothasztva öli meg a szervezetet. Hisz ma, ezek között a sajnálatosan nyomorult viszonyok között, mikor a rendőrség ugyszólván nem tudja vagy — a mi még rosszabb — nem akarja ezt az undok fekélyt a kérlelhetetlen szigorú tizes vasával kiégetni — ma melyik szülő biztos arról, vajjon holnap nem az ő fiát vagy leányát döntik-e ezek a mindenfelé settenkedő gazemberek a veszedelembé?

Alig fejeződött be, de nemsokára megint csak kezdetét veszi az iskolai év s a közel és távol vidék egész rajokban bocsájtja be újra idegen városba idegen emberek közé a tanuló ifjúságot. Hány gyermeknek, hány ártatlan lelkű fiucsának, leánykának kell odahagyni a szülői

ház gondos melegét? Hány szülő szakad el titkos könyekkel, féltő remegéssel gyermekeitől és bizza idegen emberek gondozására, szeretetére, életének legféltettebb kincsére? Ha olvassa ezeket a gyermeki ártatlanság ellen nap-nap után fitkon elkövetett merényleteket, nem rajzanak-e föl lelkében önkéntelenül szülői szeretetének ama joggal sőtét gondolatai: vajjon nem forog-e veszedelemben az ő gyermeke is s tíz hónap múltán visszakapja-e majd őt oly tisztán, oly szeplőtlenül, mint a hógyan hazulról elküldötte? Mert az a tíz hónap a milyen rövid idő a jóban való megerősödésre, épen annyira hosszú is arra, hogy egy szenge lélek örökre beleveszzen az erkölcsi romlottság fertőjébe. Különösen a városokban, a hol — akárhogy hívják is — minden utcasarkon, minden kapualjban, minden kirakatban, színházban ép úgy mint a társas érintkezésben ott settenkedik és vigyorog néha kétszínű alakoskodással, a legfőbbiször azonban öszinte, vakmerő szemtelenséggel a bűnnek, pizskoknak, perverz erkölcselenségnek ezer ördöge és csábítása.

Nem mondjuk, hogy ártatlan gyermeklélek a városok ingoványos talaján is nem lehetne biztonságban. Lehet. Nem fog elbukni, ellent fog állani, noha folyton legyezgetni, érintgetni fogja a romlottság

poshadt, egészséget ölö lehellete. Azt azonban már határozottan állíthatjuk, hogy ma már a városi szülőnek is ezer gondjába még több aggodalmába kerül a saját gyermekeinek minden rosztól való eredményes megóvása. Ebből a semmi pénzzel meg nem fizethető gondból és aggodalomból a mások gyermekeinek bizonyára kevesebb jut. Vegyük hozzá még azt, hogy szállásadással legtöbbszörre épen a szerényebb anyagi viszonyok között élő, sokszor szegény családok foglalkoznak, a kiktől a folyton éber, mindig egyelőn gondos felügyeletet már azért sem lehet követelni, mert helyzetük, a mindennapi kenyérért való küzdés sokszor szükség-szerűleg követeli a gyermekektől való távolmaradást. És a cselédek? ... Nos, sok szomorú tragédiának volt már indítója és eszközlője egy-egy rosz cseléd. Hogy pedig a mai cselédek erkölcsi nivója — épen a rendezetlen cselédlégy miatt — mily „magasan“ áll: arról gyászos regék mesélhetnének a rendőrkapitányi hivatalok.

Sok tehát a baj és nagy a veszedelem. A rendőrség néha megfogja a bűnöst, a bíróság megbünteti olykor szigoruan, sokszor enyhén, de az egyszer elveszített ártatlanságot, a gyermeki léleknek elrablottszeplőtelenségét, a megrontott testnek a

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Uti élmények.

Grác.

Ha Bécsset, a pompás császárvárost össze akarnám hasonlítani Grác-cal az utóbbinak adnám az elsőséget, azt kellene mondanom, hogy Grác szebb kicsiben, mint Bécs nagyban. Szerény nézetem ez csak, nem is vindikálom neki a feltétlen igazságot, csupán a szubjektív benyomás visszhangja ez nálam. A nyugalmazott katonák és hivatalnokok egész serege vonul ebbe a szép városba, hogy életének számára fenntartott napjait ott morzsolja le.

A természet pazar kézzel hullatta ölébe szépségeit. Körülötte pompás, erdőkkel borított hegyek emelkednek, egész sereg kiránduló hely kínálja szórakozásait s van is dolga a vigan csilingelő villamosnak, midőn délutánonként zsufolásig megtömvén rohan ki a zöldbe. Magát a várost a sebesen száguldó Mura szeli kettélé. A város kellő közepén a Schlossberg, egy pompás, magas, kitiűnő, árnyas utakkal vendéglővel ellátott hegy ura a környéknek, remek kilátással jutalmazva azt, a ki nem kiméli a fáradságot a megmászására. Körülötte pedig a gyönyörű Stadtpark terül el pompás fasorokkal, szökőkutakkal, szobrokkal, kioszkokkal.

Mi magyarok költői hajlamokkal megáldott népek tartjuk magunkat, a kik a szépet minden változtatásban szeretjük. A tények nagyon

ellenünk vallanak. Hány várost találunk szép Magyarországon, a mely a legelőnkebb forgalom helyen felajánlana 20—30 holdnyi területet a célból, hogy oda a természet ékességét, válogatott szépségű fákat, a flóra legszebb példányait telepítse? Egy zsugori sóvár szemével nézzük mi a területeinket: ez ennyit ér és ennyit kaphatunk érte. Hogy a lakóság egészségesnek hány per centet érne egy pompás park, arra dehogyan volna gondunk. A vásártér részben megszűnik régi céljának szolgálni, vajjon gondolt-e valaki arra, hogy oda fákat telepítsen, virágokat ültetessen, hogy a régi por fészkeből úde, tiszta levegő virágillat áradjon be a belváros háztömekegibe. Ha tanulni akarunk valamit a külföldtől, ezt az első tekintetre megtanulhatnók.

Szintugy leckét vehetnénk abból is, hogy miként kell megbecsülni a multat. Sok kisebb nagyobb városban megfordultam az említett három hét alatt. De alig akadtam egyre is, melyben egy történelmi muzeum ne ékeskednék.

Abba gyűjtötték össze a város és környék multjára vonatkozó emlékeket. És mennyi mindent lát ott az ember! Valóságos élő történetkönyv. Fejérmegye régiségei valahol a papnevelő intézet egy-két szobáskájában vannak összeszűfölv. Husz esztendő óta fejfervári lakos vagyok, sokszor meg is fordultam a szemnáriumban s szűgyenkezve vallom meg, hogy fogalmam sincs, mit lehet, mit nem lehet ott látni az ősi királyi Fejérvár és a magyar történelem egyik legmozgalmasabb színterének, fejérmegyének multjából. Ha a nyilvánosság számára rendszeresen összejáratva, tisztességes helyiségben — tegyük fel: a vármegyeház nemsokára felszabaduló jobb-

oldali földszintes helyiségében otthonra találna. Mennyit okulhatnánk belőle és mily gyors arányokban növekednek a mult kincséhez!

Bocsánat kegyes olvasóm! hogy Grácból ily hamar itthon találtam magamat. De hiszen én tapasztalni mentem a külföldre. Látni a külföld gazdagságát, hogy irigyeljek tőle mindent, a mit mi itt nélkülözni kényserülünk.

Említettem, hogy Grác részben a nyugdíjasok városa. Schlossberg tövében egész városrészek van. Valóságos paradicsom. Szébbnél-szebb villák, gyönyörűbbnél-gyönyörűbb kertek közepében. Szinte kedve támad az embernek hamarosan megváltani s ott szép lassan bucsut venni az életől, várni napunknak csöndes lealkonyodását. Bizony, bizony ha Magyarország nem volna!

A mennyire módunk volt, mindenütt megnéztük a templomokat. Így jutottunk el a Jézus Szíve templomába, a melynek hírét már régőrgóta hallottuk. Sok góthstílusú templomot láttam már életemben, szebbnél-szebbeket, a csücsves építészek valóságos remekműveit, de nem mondhatom, hogy valamelyik annyira meglepett volna, mint a gráci. Már a külső környezet meglepő, az a pompás tér, a melyet nem sajnáltak tőle, hogy méretei annál előnyösebben emelkedjenek ki. A belseje azonban minden képzeletet felülbálad. A csücsves stílusú mindenütt jellemzi az a mystikus fémhalm, a mely kellemes árnyékba borít mindent. Itt nem találtam s talán sehol sem szolgált a művészet érvényesülésének annyira előnyére, mint itt. Az ablakok nem oly karcsuak s nem oly magasak, mint szoktak lenni s így több világosságot is árasztanak. Gyönyörködhetünk abban a pompás művészi gondban, a mely-

viruló egészséget vissza nem adhatja. Itt a társadalomnak kell munkába állnia. Az üres sopánkodás s vénesszonyos javjeszkelés helyett föl kell emelnie férfiasan tiltakozó szavát a társadalmi életnek bárhonnan eredő s bármilyen foku erkölcszelen megmételvezése ellen.

Ennek a hathatós s ma már kötelességszerű ellenőrzésnek és tiltakozásnak legelső és legalkalmasabb helyétől például épen a közgyűlési terem kínálkozik. Tessék ott minden alkalommal fölállni és komolyan megkérdezni egyebek között: miként lehetséges az, hogy egy város vezetősége meg egy színpártoló egyesület olyan könnyen utat enged a színházba az „Órnagy ur“-féle irodalmi piszoknak, mely a művészet aranyhimes palástjába burkoltan hinti el a mételety ifjak, leányok, férfiak, asszonyok, szülők és gyermekek lelkébe s ernyeszti, rongja sőt megsemmisíti már a gyermeki lélekben is a tiszta erkölcsök iránti becsületet érzéket Tessék a közgyűlésen az arra hivatottaknak fölállni s ha kell, irodalmi tanulmányok után, a tisztességes fővárosi sajtó kritikái nyomán mindig már eleve tiltakozni az ilyen merényletek ellen. Hadd lássuk, vannak-e és kik azok, a kik az ilyen társadalom- és nemzetrontó meztelenségeket és undokságokat megengedhetőknek vélelményezik? Tessék megkérdezni, hogy ha más városokban szigorú szabályrendelet intézkedik arról, hogy a cselédek nyáron esti 7 és télen 8 óra után az utcákon és kapuk előtt céltalanul ne ácsoroghassanak, hogyan van az, hogy nálunk ilyen rendelet életbe léptetéséről még csak nem is gondolkodtak és hogyan van az, hogy a „Magyar Figaro“ és „Kis Élelap“ disznóságait, meg a frívól képes levelezőlapokat még mindig büntetlenül árusíthatják?

Vagy a közgyűlési terem falain kívül miért ne nyithatná ki örökös szemét a nagy közönség? Hiszen csak nem vagyunk

még annyira romlottak, hogy feleségünkkel, fiainkkal, leányainkkal ott ne mernők hazyni előadás közben a színház, mikor a színpadról a trágárságok és kértelműségek egész trágársághajjaját az arcunkba. Nem megtapsolni, de kifütyölni, lehurrogni kell a jóravaló közönségnek az arepirító énekeket s a szeméretlen párbeszégeket vagy táncokat.

A mi speciálisan a tanulóifjúságot illeti: rossz bűnre alkalmat adó szállásokra nincs az ifjúságnak szüksége. A ki ezt első sorban megítéli tudja és köteles, az a tanító meg a tanár, a kinek ma már nagyon sokszor le kell szállnia a katedrálról s a gyermek közvetlen közelébe férköznie, hogy igazán nevelhesse s „minden nevezetnek támasza és talpköve számára“ meg, tarthassa. Épen ezért Magyarország sok helyén az egyes intézetek tanári kara s tudtunkkal a helybeli főgimnázium tanári kara is nemcsak ajánlja a szállásadó helyeket, de azokat évközben többször meg is látogatja. Igy akar — eléggé helyes és dicséretes önfeláldozással — személyesen meggyőződni arról, hogy a gyermekek csakugyan jó helyen vannak s a kellő gondozásban részesülnek-e? Csak hogy legjobban igyekezzetével is csak a féluton marad. Hisze! sok helyen csak a szállás külsőbég juthat, másutt, ha be is lép, alig lát valami gyanusát; az időt sem találja el mindig, sőt sok esetben nem is tehet látogatást. Igy hát az eredmény is csak fél-eredmény vagy hamis eredmény.

Ez a körülmény vezeti a józan gondolkodót oda, a miről talán legelőször kellett volna szólnom. Az Egyház ugyanis az ifjúság iránt érzett krisztusi szeretetével mindenha és mindenütt, a hol voltak áldozatos emberei, iskolái mellé finevelő intézeteket állított. Miért nem állíthatnánk Fejérvárot is egy ilyen finevelőintézetet, a hol a vidékről beözönlő ifjúság, különösen a szegényebb szülők gyermeke papi veze-

tés és felügyelet alatt olesó pénzért, alapítandó ösztöndíjak révén jó ellátásban, atyai gondozásban, keresztyény és erkölcsös nevelésben részesülhetne? Álljanak össze a hivatottak, az egyedül hivatottak. Beszéljenek, számítsanak s azután tegyenek minél előbb a magyar ifjúság érdekében. Munkájukat, önfeláldozásukat lehetetlen, hogy áldásos eredmény ne kísérje...

Mikor a gazemberek nagyon elszaporodnak, statáriumot hirdetnek. Mikor a sebek életveszélyesen elmérgesednek, az orvosok szűnnek, vágnak s az eleven húst hasogatják. Idáig jutottunk Magyarország közérköseiben. Vége a tétlenségnek, a szemethunyásnak. Munkához kell látni minden téren! Ki kell irtani a gázt, szurni, vágni, égetni a bűzhödöt sebeket, rombolni és építeni nagy szeretettel és nagy kegyetlenséggel — különben elveszünk.

UJDONSÁGOK.

— **Egyházmegyei hírek.** Dr. Városy Gyula megyés püspök Kéri Ferenc székes-egyházi karkáplánt Nagy-Perkátára helyettes-plebánosnak, helyébe Szauer László aicsuthi udvari káplánt, ennek helyébe Pintér Ferenc Szt.-György kórházi lelkészt, a Szt.-György kórház lelkészévé pedig Puly György volt gánthi adminisztrátort nevezte ki.

Mi, a kik a székesfejérvári kath. társadalmi életnek állandó harcosai vagyunk, a kik kezünket annak úterén tartjuk, csak kötelességünknek teszünk eleget, mikor a fölünk bucsuzó két fiatal papnak, Pintér Ferenc és Kéri Ferencnek távozásáról megemlékezünk. Mindkettőnek tiszta, hozzáférhetetlen papi jelleme, minden jó és nemes ügy iránt való odaadó buzgalkodása, önzetlen és önfeláldozó munkálkodása, a melyhez mindkettőnél a szerény és szeretetreméltó megjelenés is

lyel az építők a templom minden egyes részletét a legapróbbig kidolgozták. Minden oltár egy-egy remekmű. A szem nem tud betelni a nézésével, a szív a magasztos érzellemmel, a melyet minden tárgy látása kelt, ha valaha tehetségemben lenne, hogy templonot építhetnék, vagy csak egyetlen oltárt is felállíthatnék Grácba mennék el modellet keresni.

Éjjel a vasuton.

Nem tudom, nyájas olvasó, élvezted-e már az éjjeli utazás kellemességeit a vasuton?

Új dologról regélek-e, vagy egy régi emlék mozaikszertű képeit idézem emlékezetedbe? Bocsáss meg az alkalmatlanokdásért.

Ismeretlen városban éjjel után csatangolni nem ajánlatos, tehát az éjjel körüli időt a város-teremben töltöttük. A lámpák álmosan pislognak a fülledt, nyomasztó levegőben, az utasok még álmosabban. Egyik-másik bután néz maga elé s akkorákat ásit, hogy az ember önkéntlenül keresztet vet s az ég felé tekint. Van a kit nem zseniroz a többi utasok jelenléte, sem az, hogy neki ma még tovább utaznia is kell. Lefoglal magának a többiek orra elől egy divánt, hátat fordít a nagyvilágnak és olyan horkolást cselekszik, mint egy középfajta stájer fűrészmalom, vagy mintha egy oroszleány ordítana a párja után a sivatag homokján. A többiek boszankodnak, de ki meri fölébreszteni az alvó oroszleányt, hogy ne ordítson a párja után. Csöndesen esz bennünket a még s irigylve nézzük azt a boldog halandót, a ki nem törődve a bársony foteliek esetleges sérelmével, zsiros papirosokat tereget szét,

onnan combokat, püspök falatját s egyébb inycsiklandó jószágokat szed elő, hogy az éhes emberiséget izgulomba hozza. A füléig zsiros lesz, ugy élvezi a liba részletét. Amott egy gyerek fújja az indulót, mert a legedesebb álmából ébresztette fel a mamáját. Egy még apróbbat egyebekben kell rendbehozni. Az egyik pipál, mint egy lokomotív, a másik a mamáját siratja, a legtöbb bambán bámul maga elé, midőn jön a kalauz és éktelen csengetéssel adja tudtára a tisztelt közönségnek, hogy tessék beszállni. Egyszerre megindul az egész armádia, különösen az ifjabbja úgy neki rugaszkodik, mintha rohamra vezényelték volna. A legboldogabb az, a ki legelőször kapaszkodik föl a kocsiira. Ilyenkor megszűnik az udvariasság, ex-lex állapot áll be. De nyomban követi a kalauz is, a mennyiben a ki belép egy szakaszba, az rögtön a maga territoriumának tekintési feltétkenen vigyáz, hogy valaki be ne tegye a lábát. Volt egy bécsi német utitársunk, a ki oda-állt az ajtóba szétvette a lábait és oly gyilkos tekintetet vetett mindenkire, a ki szemét az ő szakaszára vetette, hogy a gyengébb szívűeknek menten az inukba szaladt a bátorságuk. A másik megvesztegeti a kalauzt és külön szakaszt kap, a harmadik befüggönyözi és bereteszeli a fülkáját és rögtön lukullusi kényelembé helyezkedik, végigfekszik négy ember-helyén és melegiben olyan horkolást cselekszik meg, a mi háromnak is becsülő-tére valnék. Az utasok kiabálnak: helyet kérünk! — Gyalázat! Disznóság! Szidják a vasutat, a mely oly kevéssé gondolkodik a kényelműkről. Persze a jó kívánságot tulajdonképen a már elterült utasoknak adreszszálták, de azt borítékban. Végre is jön a ka-

lauz, kinyitja a fülkét. It is van három, ott négy hely. Bocsánatot kérek uram! Ezer pardon! de nem tehetünk róla! A kényelmes utas — ámbár mindent hall, de nem akar tudomást venni semmiről — mig végre kénytelen kellenet enged a nagy noszogatszának, a vállrázásnak s morogva dörszöli szeméből a benn nem levő állmosságot.

Igy kerül aztán össze 5—6 ember egy szakaszba s előáll az épen nem paradicsomi állapot. A vállalkozóbb szellemű kettőnek a helyét foglalja el s a lábait is fölhuzza maga mellé s talán büntetésből kénytelen elviselni, hogy térde épen az orrához ütődik minden zökkenésnél, fészkelődik, mint a sajtkukac. A szerényebbre megelégszik egy sarokkal, a hova fáradt testét hajtja s legfeljebb azt a kényelmet engedi meg magának, hogy a vele szemben fekvőnek a hátához rakja a lábait.

— Ó csak egyetlenegy órácskát aludni ilyenkor! — mily remek dolog volna! Mindig irigyletem azokat az embereket, a kik ily veszekedett helyzetben is képesek azt álmodni, hogy otthon a saját ágyukban a lágy párnák közt szunynadnak. A ki azonban nem szokta meg az ilyen pokoli mulatságot, egy darabig igazgatja, dobálja magát, próbálja ily, próbálja ugy s miután reggelig hiába igyekezett csak öt percnyi nyugodt pihenéshez is jutni, dűnyögyve kimegy a folyosóra és akkorákat ásit, hogy a remek, hóval fedett sziklacsúcsok majdnem egészükben kerülnek a gyomrába.

Bilkei Ferenc.

járult: oly tulajdonságok, melyek őket a fejérvári kath. intelligencia valamint a nép körében is mindig tiszteltté s emléküket feledhetetlenné tették. Most, mikor Isten hozzádot mondunk nekik, bucsuszavunkat csak jó kívánatainkkal kapcsolhatjuk egybe. Adjon a Mindenható nekik áldást és kegyelmet a nagy munkára, a melyet magukra vállaltak. Adjon erőt hogy a nemes ambíció, mely most lánggal lobogó buzgósággal tölti el keblüket, ne legyen kénytelen kialudni a sikertelenség és csalódások keserűségében. Nyerjenek az Urnak buzgó, odaadó hivatást s az édes magyar hazának odaadó hű polgárokat az új állásban.

— **Eötvös Bálint, a képviselő.** Eötvös Bálint, a vaáli kerület orsz. képviselőjéről az „Erzsébet-falvai Közlöny” a következőket írja:

„**Tömeges perles.** A volt koronatarakérok, melynek összes ingóságát nemrégiben árverezték el, a szelőrúsa minden irányából perlik a becsapott hitelezők. Peri ezenkívül azt a szegény népet is a környékben levő majdnem minden pénzintézet, akik bár a koronatarakéknál elhelyezett váltójukat kifizették ugyan, de vissza nem kapták, mert azok a volt derék igazgatók által a vidék takaréknál elzálogosítottak. Többen bünygyi feljelentést is tettek az igazgatók ellen a kir. törvényszéknél, mely igazgatók közül Eötvös Bálint orszgy. képviselőnek, mihielyt a képviselőház megnyílik, mentelmi jogának felfüggesztését fogják kérni.”

— **A honvédség köréből.** A honvédelmi miniszter *Nánássy* Gyula hadapródjelöltet a székesfejérvári 17. honvéd gyalogezred állományában hadapród-tiszthelyettesé nevezte ki.

— **A kántori állásra pályáztak** próbaéneklése tegnap délelőtt a városi tanács, plebánia, káptalan és nagyszámu érdeklődő előtt folyt le a székesegyházi templomban. Vizsgáló szakértőkül dr. Kneifel Ferenc székesegyházi karnagy és Vogel Alajos nyug. belvárosi kántor voltak felkérve. A próbaéneklés végeredményéről a következőkben számolhatunk be. A pályázók betűrendben következtek s így Balogh Sándor majd Gaál Pál és végül Schmall Zsigmond orgonáltak és énekeltek részint magukválasztotta, részint a szakértők által elébük adott preludiumokat és énekeket. A pályázók közül Balogh Sándor és Gaál Pál mint tenoristák, Schmall Zsigmond pedig mint baritonista mutatkozott be. Az orgonálásban és a szabatos éneklésben határozottan Gaál volt az első, míg organum tekintetében Balogh és Schmall voltak előnyben, az első erős, de gutturalis tenorjával, az utóbbi ércs basszbaritonjával. Mint hogy a pályázat tenoristát kíván, e szép hang, mely a hallgatóság jórészt megvesztegette, csak nagyon gyenge súlylyal nehezedik a mérleg serpenyőjébe. Epen ezert a publikum ítélte, eltekintve a személyes konszenztől, melylyel az egyes versenyzők iránt viseltett, erősen megosztott. A pályázat sorsa felett a tanács fog pénteki ülésén dönten. A szakértők véleményét nem ismerjük, de mint hírlék, épen nincs kizárva, hogy a tanács mind a három pályázót eljelti s szélesebb körben új pályázatot hirdet a megüresedett állásra. Szóval ezideig nem tudjuk, ki lesz az új kántor.

— **A Moórvidéki Takarékpénztár** bőszi kirohanásra adta fejét. Egyszerre három lapban is, a *Moór és Vidék*-ben, a *Székesfehérvár*-ban és a *Székesfehérvár és Vidék*-ben támad neki a Fejérmegyei Naplónak, hogy az összeroppedezett bizalmat valamiképen megabroncsolja. Nem várnunk hetekig, mint ők cselekedtek, hanem lapunk legközelebbi számában részletesen fogunk válaszolni a kirohanás minden részletére, hogy az egész ügyet becsületes világításban állítsuk a közvélemény személe.

— **Rabbi-választás.** A helybeli orthodox izraelita hitközösség vasárnap d. u. választotta meg rabbijává egyhangulag *Schweiger Hermann* sárospataki illetőségű most végzett fiatal papot, ki lelkeszi pályáját itt kezdi meg.

— **Fejérvári betyár-virtus.** Ha a rendőrség minden éjjeli verekedésről értesülne vagy legalább az éjjeli szolgálatot teljesítő rendőrök minden egyes verekedésről kötelességszerűleg jelentést tennének felsőbb hatóságuknak, akkor egy kapitány városunkban teljes hivatali idejét a fejérvári bicsak körül tölthetné el. Ez már oly fejérvári nevezetesség, mint a fejérvári kenyér, kofa avagy még a jobb időkben a fejérvári erkölcsök. Ma már nem is lehet valaki „fársaságbeli” serdülő legény, ha egy-egy erőműtani véres próbán keresztül nem esett. Ez már mi nálunk így divat. S hogy ez a gonosz divat naponként hódít, a vasárnap véres éjszaka is szomorúan igazolja. Alig mult el este 9 óra, a csikvári sorompónál négy császári baka „überschwung”-ja dolgozott a fégyelmezett katona jövevényének nem nagy dicsőségére. Ősi baka virtus szerint ez a négy hadfi lecsatolta az oldalfegyverét s szijra fogva ütöttek boldog-boldogtalant, a ki mindenható tekintetüket ki nem kerülte. Valami Magyaródi-leány, a féle baka-tündér, Antal cizmadiája legény, Léhner István cipészsegéd kapták a legalaposabb ütlegeket. Egy asszonyt, kinek karján ült kis gyermeke, hátulról fejbe vágta s nagy nehezen menekülhetett be egy közeli házba. Szegény, gyalázat, hogy ezeket a szabadon járó bestialis vadállatokat, a kik zsinóros ruhában hetvenkedtek, valaki, ha kell, löfegyverrel is, ártalmatlanná nem tette. Jól tudjuk, hogy a katonai parancsnokságot nem érinti kellemesen az ilyen skandalum. Jól tudjuk azt is, hogy — ha kinyomozzák a tetteseket — elveszik jól megérdemelt büntetésüket. Amde kérdés, nem akad-e nap-nap után ilyen négyes banda, aki megismétli az ilyen baktavirtust. Talán nem ártana 1 havi zárlat-laktanyafogság.

Ugyanezen éjszaka a Megyeház-tér is harc-szinttérre változott. Kiss Sándor és Nyilassi István kömüves legények este 10 óra tájban a Megyeház-téren keresztül a vasuti állomás felé ballagtak, hogy a síófoki vonattal eluttazzanak. Nem voltak itál nélkül s midőn Speit Konrád szabó-, Hambalgó István kereskedő s még egy eddig ismeretlen cipészlegénygel találkoztak, szó nélkül nem hagyhatták egymást. Szó szót ért, mignem biroka került a sor s a két kömüves legényt ugyancsak lepedőben kellett elszállítani a helyszínről. Szilassi szenvedte a nagyobb vereséget, fején, kezén, mellén tátonog sebek jelzik a csata hevét. A Szent-György kórházba szállították. A rendőrség már megindította az ügyben a nyomozást s a tettesek erősen tagadják, hogy a verekedés folyamán kést használtak volna.

A harmadik jelenet a Buda-uton játszódott le. Mikó Imréné kértére Molnár János és Tóth József rendőrök a budai-uti Pálffy-vendéglőbe mentek. Még a két rendőr a korcsmában fungáltak, az alatt a korcsma előtt ifj. Szabó Ignác Jancsár-utcai és Strauss Jenő Szent-István-tér 3. sz. alatti lakos az utcán verekedtek össze. A rendőrök felszólítására Strauss távozott, Szabó azonban sehogysem akart engedelmkedni főleg, mikor háta mögött látta Lovászi Nagy Istránt, Szabó Pál és Mikó István pajtásait, a kik ugyancsak biztatták a kitarásra. Végre is a rendőrök erősebb eszközökkel iparkodtak a garázda legényt engedelmségre zorítani s mert ketten nem győzték a harcot, a tüzoltó őrtanyáról kérték segélyt. Már ott voltak a tüzoltók, midőn Szabó az előtte álló rendőrt balkarján megebezte, mire ez utóbbi kardot rántott s egy, a fejre mért ütessel elvette a kedvét a garázda legénynek, a kit most a Szent-György kórházban ápolnak.

Mikor a város különféle helyein folyt a vér, az Ősz-utca nem tagadhata meg régi hírnevét. Kimentelében talán ez lett volna a legvégzetesebb, ha Szeitl József rendőrt a Gondviselés a verekedők közelébe nem juttatja. Papp János és Kálmán József Őreg-utcai lakosok már a Szalay-féle korcsmában összeverekedtek. Kálmán volt a győztes fél s ez annyira dühbe hozta, hogy haza szaladt a kaszájáért s azzal kereste ellenfelét. Az Ősz-utcában volt az összecsapás s már Kálmán nyaka körül járt a kasza, midőn Szeitl rendőr felfogta a halálos csapást, majd pedig, midőn Papp tovább akarta folytatni garazdalkodását, Nagy György temetőőr és Payer András segítségével sikerült megfékezni a dühöngőt. A verekedésben részt vettek még Virág József, Takács András és Molnár Antal, akik szintén a város-házára kerültek.

— **Az uhlanusok lövészanya** alkalmával a *Courard* Vilmos és *Havranek* Antal kocsija majd *Simon* alkaptány között elfolyt kínos incidens tárgyában a rendőrség folytatja a tanukihallgatásokat s azután átteszi az ügyiratokat a szolgabírószághoz a szabad-battyányi tanuvalmások felvétele végett. *Courard* főhadnagy belátván, hogy nem helyesen cselekedett, már is kérte át-helyezését más ezredhez. Természetes azonban, hogy a katonai büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekményének nem az áthelyezés az egyedüli következménye.

— **A rendőrség figyelmébe.** A vásártér rendezése rohamos lépésekben halad előre. A kik megszoktuk, hogy ott évtizedeken keresztül csak pocsolyában és sárban evickéltünk, bámulva látjuk, hogy lesz valamink, a mi a rég kiabáló igényeket is ki fogja valahára elégíteni. Az öreg-utcától az ősz-utcaig egy jó kőutat készítenek most, a melynél a földet egy-két lábnyira fel kell szaggatni. A mint látszik — valaha temető lehetett ott, mert feltűnően sok embercsontot is ásnak ki. Szinte meddőbenn bennünket az a jelen-ség, hogy a kegyelet érzelmek teljes hiányával ezekkel a csontokkal úgy bántak, mintha valami kötörmelékkel volna dolguk. Ide-oda dobálják őket, sőt — a mint biztos forrásból értesülünk — a munkások üzletet csinálnak belőlük. Valaki 35 krajcárért két koponyának is lett boldog tulajdonosa. Kit ne érintene az ilyesmi kellemetlenül? Haló porában még a legnagyobb elenséget is megszoktuk becsülni s szentségtelen keznek tekintjük azt, a ki a megholt földi maradványaihoz nem kegyelettel közelít. Hátha elgondoljuk, hogy azok a csontok talán érzemes polgároknak maradványai, a kiket talán házjuk védelmébe ért a halál keze, vagy a kik becsülettel és híven szolgáltak a közjónak. Csodáljuk, hogy rendőrségünk nem jutott erre a gondolatra s nem vette észre azt, a mi felett már annyian megbotránkoztak. Bizton reméljük, hogy gonjja lesz a rendőrségnek a csontok összegyűjtésére s arra, hogy az őket megillető helyre vitetvén tisztességes eltakarításban részesüljenek. Ennyit a kegyelet érdekében.

Egy polgár.

— **Weisz Jakab — a szatócs.** Lapunk máshelyén megemlékeztünk a csikvári sorompónál vasárnap este történt verekedésről, melyet 4 kö-zőshadseregbeli hadfi rendezett. E verekedésről többen értesíteni akarták a rendőrséget és a katonaságot, hogy a hadiaktak garázdálkodásukban megakadályozzák és ezért Weisz Jakab szatócs üzletébe mentek s kérték őt, hogy a telefonját e célból bocsássa rendelkezésre. Weisz ezt kereken megtagadta. Nem tudjuk elképzelni, hogy mi gátolta a kérés teljesítésében, de azt láthatjuk, hogy némely emberben mily kevés az emberi érzés, felebaráti szeretetről nem is szólva — mert azt a Weisz Jakabok csak pénzért és jól meg-mérve árulják.

— **Amerikai sátorcirkus** telepedett le a vásártéren és ma este 9-kor kezdi meg előadásait, körülbelül 15—20 tagból álló művész-társaságával. Helyárok: I. hely 1 korona; II. hely 60 fillér; karzat 30 fillér. Gyermekek és katonák az ülőhelyen féljegyet fizetnek. Pénztárnyitás este 7 órakor. A műsor sok változatosságot és többek közt 50 koronát is ígér annak, aki ma nem nevet.

— **Állategészségügy a megyében.** Tordas köz-ségben a rühkór, Sóskut, Gyuró és Bicske köz-séghez tartozó Tornyó pusztán a sertésvész, — ugyancsak Tornyón és Tabajdon a sertésorbán megszűnt.

— **A kömüves-segédék mozgalmá.** A most épülő élelmzési raktár kömüves munkásai között nagy az elégedetlenség. Nem tartják ugyanis a törvénnyel összeegyeztethetőnek azt a munkarendet, mely szerint Schmidt alvállalkozó minden felmondás nélkül bocsátja el a munkásokat, a mikor akarja. Ez ellen küzdenek a kömüves munkások törvényes formában, de agítálnak társadalmi uton is s szervező bizottsággá alakulva már vasárnap a következő kiáltványt bocsátották ki:

Felhívás!

Munkatársak! Kömitések!

Felhívjuk figyelmeket az épülő félben levő katonai élelmezési raktárnál uralkodó állapotokra. **Munkatársak!** Nyomorban sanyalódásokra spekulálva, egy-oly munkarendet akarnak ránk erőszakolni, mely még a legsötétebb Afrika rabszolgáira is megalázó volna.

Mi ott dolgozó kömüves munkások ezen munkarend aláírását megtagadtuk, melyben azon sérelmes pont foglaltatik, hogy a munkást a vállalkozó a nap bármely szakában minden előzetes felmondás nélkül elküldheti.

Munkástársak!

Mi megtettük a kötelességünket s most ti rajtatok a sor, hogy megmutassuk, hogy igenis emberek vagyunk és nem talpnyalók!

Hogy végre megtanulják a munkaadók a munkást megbecsülni.

Öntudatos munkások a ti kötelességek azt tovább folytatni, a mit mi elkezdünk, tudniillik azon munkarend aláírásának megtagadását. Bővebbet a legközelebbi nyilvános ülésen.

A szervező bizottság.

Mint tényt kell konstatálnunk, hogy a fentebb említett munkarendet az ipartestület egyik tisztviselője láttamozta.

Ez a munkarend az ipartörvény intenciójának nem felel meg, igaz ugyan, hogy az ipartörvény megengedi, hogy a törvényes felmondási határidő a munkaadó és munkás kölcsönös megállapodása folytán redukálható, ámde a munkásokban levő óriási választékot a munkás rovására s a jelen munkásviszonyok között a munkaadó előnyére kiaknázni oly nagy fokú méltánytalanság, melyet az üzleti kufár szellem talán megengedhetőnek tart, sőt a törvény nyílt rendelkezését sem sérti, józan észsel azonban azt senki helyesnek nem mondhatja s így az iparhatóság kötelességet teljesített volna ez esetben is, ha úgy körvonaloztatja a munkaadó és munkás közötti jogviszonyt, hogy az igaz méltányosság mérlege ne a munkások rovására, még kevésbé a munkaadó határozott előnyére billenjen.

Mint halljuk, a kömüvesek egy része az ipartestületnél panaszszal élt s már a legközelebbi napokban tárgyalásra kerül a sor. Fontosnak tartjuk, hogy ez az ügy közmegegyezésre nyerjen befejezést akként, hogy a sérelmes pontban a munkarend változást szenvedjen. Mert nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a munkaadó később az általános munkásokkal alkalmával e pontot a munkabérlés leszorítására használhatja fel és épen, mert ennek a lehetősége nincs kizárva, az iparhatóság fontos szerepre van hivatva ez esetben is.

A mennyiben pedig szóbeszéd tárgyát képezi, hogy a munkarend láttamozása az ipartestület jogkörén kívül esik, az ebből származható félreértések elkerülése végett már ez alkalommal megjegyezzük, hogy belátásunk szerint az ipartestület, mint iparhatóság szerepel az ipartörvény III. fejezetének A), B) és C) pontjaiban foglalt törvényes intézkedési jogkörben s így ezen esetben is. Hatáskörét tehát az ipartestület nemcsak hogy túl nem lépte, sőt kötelességet teljesített.

— Gyermekbál. Jecsenszky Lajos bodajki gyógyszerész f. hó 9-én gyermekbált rendez, melyre a következő meghívóval toborozza a eseményeket:

Kedves gyermekem! Bodajkon, 1902. évi augusztus hó 9-én, szombaton, kedvezően idő esetén 10-én, vasárnap, a fűdőházánál levő kertben gyermekbál lesz. Ezen mulatságra midőn tégedet szeretettel meghívlak, tudatom veled, hogy a jelzett napon d. u. 6 órától este 9 óráig ti lesztek az urak. Lesz ott sétahangverseny, tánc, koncert, szavalkat, szepség, visító stb. stb. verseny, jutalmak és díjakkal és sok más látni és nevetni való. Hozzáátok hát el e napon kedves születeket és a hozzáátok tartozókat! Kézdetek a mulatságnak d. u. 6 órakor. Belépődíj, zene stb. költségek fedezésére személyenkint 50 fillér, Eljűjtek!

Üdvözöl igaz pajtások

a Patikárius bácsi.

A magunk részéről a gyermekek megfelelő szórakoztatását mindig helyeseljük, de hogy a

csecsemő a bölcsőből kilépve a táncporondra kerüljön, sőt hogy holmi szépség- és visító-versenyeken produkálják magukat, ezt még a kánikulai melegben sem találjuk gyermeknevelési szempontból elfogadhatónak.

— Szabad a foglyaszat. Inmár nap óta sürűn és szabadon durrog a puska szanaszerte a dunántúli tarlókon. Augusztus elsejével beköszöntött egy kis valódi nyár és a nyárral a vadász emberek öröme, Nimród első gyönyöre, a foglyaszat. Nincs kedvesebb ajándéka a természetnek, mint mikor a jó puskás előtt először rebben a kiterjedt lármas fogoly-család. A nemes sportnak talán legtöbb híve van Dunántúl. Sajnos, mi sem nélkülözzük azokat a dorok koca vadászokat, akik kifogástalan szarvasbőr kamáslival bírnak ugyan, de a szegény foglyokkal úgy bánnak, mint a nagyidai cigányok, jeszük csupán, elérítik a jó puskás elől a vadat. Amellett szidják a vizslát, a puskát, a foglyot, amely „átközöttul rosszul kél” és az egész világot, de azért szívósan ragaszkodnak mindegyikhez. Az idén a szokottnál kevesebb a fogoly, nyúl ellenben lesz bőven 15-ikén.

— Meghívó. A Székesfejérvári Polgári Dal-kör működő tagjai felkértenek, hogy a f. hó 5-én azaz kedden a belvárosi elemi leányiskola tornahelyiségében megkezdődő rendez dalórára este 8 órakor megjelenni szíveskedjenek. Az **Ánócsig.**

— A bélyegek és gumipapír megnyalása feltehetően elterjedt, mert nem kis veszélyeket okozhat. Attól eltekintve, hogy a ragasztó anyag készítéséhez nem mindig használnak kifogástalan tisztaságú vizet, a már száraz ragasztó felületre is annyi piszkos és kórosra rakódhatik le, hogy megnyalásuk nem egyszer súlyos betegségekre vezetett. A fogak érdesség, érdes ételek nem egyszer apró repedéseket idéznek elő a nyelven, a melyet mi észre nem veszünk, de a melyek igen könnyen baji lehetnek súlyos fertőzésnek. Ezen kívül meg kell azt is gondolnunk, hogy az enyvezett papír megnyalásakor a rajta levő piszkos egy része nyelvünkre tapad, a honnan a piszkos és vele esetleg kórcsírak p. o. tuberculosis bacillusok a nyállal keveredve a garaton át légző- és emésztőszerveinkbe juthatnak. Nem túlhajtás tehát, ha némely garatbetegséget különösen gyermekeknek a bélyegnyalás okoz; úgy egészségi, mint esztétikai okoknál fogva teljesen elterjedt, erre a célra esetet vagy más megindesítő eljárás használjunk.

Kath. család a beálló iskolai évben kisebb lányokat vagy fiukat teljes ellátásra elfogad helyben Budai-ut 18. sz. a.

IRODALOM.

Az Örökimádás III. évfolyamának július havi füzeté megjelent. A jelen füzet a következő jeles dolgozatokat tartalmazza: Pápai körlevél a legméltóságosabb Oltárszentségről. — Az örökimádási templom. Dalok Jézus Szívéhez. — Hogyan lett Manning biboros katolikussá. — Az Oltárszentség tisztelete Rómában. — Salutis humanae Sator. — A Mária-Reparatrix örökimádási apáca-rend. — Ünnepi vers. — Tanítás a legméltóságosabb Oltárszentségről. — Vegyesek. — Oltár-egyesületi ügyek. — Elmékedés a legméltóságosabb Oltárszentségről. — Hirdetések.

Az „Egyházi Közlöny” 31. száma a következő tarralommal jelent meg: Vezércikk: Ötven esztendő. — Egyházi értesítő. — Tárcá: Aranykehely. — Egy püspök napi- és életrendje. — Hétről-hétre. — A gyónócédula. — A szentségimádás terjesztésének néhány eszköze. — Egyházi ügyekben hozott nevezetesebb polgári rendeletek és végzése. — Szószók. — Lelkipásztor. — Egészségi jó tanácsok. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — Személyi hírek. — Memento. — Hirek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. — A megrendelések Budapest, VII. ker. Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetés. ara egy évé 10 kor.

Nyilttér.)*

Jegyzőkönyv.

Felvetetett Székesfejérvárott, 1902. augusztus hó 3-án a Továrosi Olvasókör helyiségében.

Jelen voltak az alulírottak.

Tóth Alén megbizottai lovagias elégteltel kérnek felük nevében és annak részére Egedy Sándortól, illetve annak megbizottaitól a Fejérmegyei Napló 1902. évi július 31-iki számában megjelent nyilttéri nyilatkozatért.

Egedy Sándor megbizottai kinyilatkoztatják felük nevében, hogy hajlandók lovagias elégteltelt adni, mielőtt azonban ajánlatukat megteszik, azt a kérdést intézik Tóth Alén megbizottaihoz: „Vajjon a Székesfehérvári Hírlap 1902. évi július 30-iki számában megjelent s Tóth Alén ur által irt „Transsylvánia. Intelem a magyar közönséghez.” című cikk Egedy Sándor személyére vonatkozik-e avagy ettől függetlenül a Transsylvániára.

Tóth Alén megbizottai válaszul kijelentik, hogy a cikk, mint annak minden sorából az kitűnik, a Transsylvániáról szól.

Egedy Sándor megbizottai erre kijelentik, hogy miután Egedy Sándor nyilatkozata az ő félreértésén alapult, azt teljes terjedelmében visszavonja, kéri nyilatkozatát meg nem történné tekinteni, és a felett sajnálkozását fejezi ki.

Felek megállapodnak abban — Tóth Alán megbizottai óhajára — hogy jelen jegyzőkönyvet Egedy Sándor a Fejérmegyei Napló nyiltterében az 1902. augusztus 5-én megjelenő számában közzé teszi.

Ezzel az ügyet a felek befejezettnek tekintik.

Kmf.

Dr. Holly Géza s. k.

Fényes László s. k.

Zsigray Sándor s. k.

Kékessy László s. k.

mint Egedy Sándor megbizottai.

mint Tóth Alén megbizottai.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Hirdetések

a „Fejérmegyei Napló”

részére

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban

Szent-István-tér 1.

